

В. І. Лук'янов

АНАЛІЗ ФАКТОРІВ ВПЛИВУ НА РОЗВИТОК ЖИТЛОВО-КОМУНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА РЕГІОНІВ УКРАЇНИ

У роботі сформовано множину факторів, що стримують промислове виробництво, за якими проводиться щорічне опитування підприємств постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря та підприємств водопостачання, каналізації, поводження з відходами. Зазначено, що фінансові результати роботи підприємств комунального господарства безпосередньо залежать від величини капітальних інвестицій; що найбільшу залежність підприємства галузі протягом часу спостереження мають від фінансових обмежень, які надалі лише збільшуються. Нестача робочої сили майже не впливає на діяльність підприємств. Виявлено, що залежність між потребами підприємств галузі та рівнем інвестування взагалі відсутня.

Ключові слова: житлово-комунальне господарство, регіон, вплив, фактори, розвиток.

Постановка проблеми. Житлово-комунальне господарство (ЖКГ) – одна з найбільших галузей національного господарства та соціальної сфери будь-якої країни, яка істотно впливає на розвиток її економіки та якість життя населення держави. Основною метою ЖКГ є здійснення безперебійного забезпечення населення комунальними продуктами та послугами, необхідними для життєдіяльності кожної людини.

Специфічною особливістю цієї галузі є територіальна роз'єднаність житлово-комунальних об'єктів, що потребують цілодобової надійної експлуатації, необхідності оперативного, а в ряді випадків – аварійного характеру виконання робіт величезних обсягів і трудомісткості, що передбачають широке застосування машин, механізмів і засобів малої механізації різноманітного призначення.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання розвитку житлово-комунального господарства вивчалися багатьма провідними вченими-економістами України. Вагомий внесок у дослідження цього питання внесли Амосов О. [1], Бакіров В. [2], Димченко О. [3], Драган І. [4], Качала Т. [5], Клебанова Т. [6], Манцевич Ю. [7], Тищенко О. [8], Шинкаренко П. [9] та ін.

Однак існуючі розробки потребують подальшого розвитку у напрямку дослідження факторів впливу на розвиток житлово-комунального господарства регіонів України.

Метою статті є аналіз факторів впливу на розвиток житлово-комунального господарства регіонів.

Виклад основного матеріалу. На результати фінансово-економічної діяльності житлово-комунального господарства регіонів України, як і на будь-яку іншу галузь, мають певний вплив множини факторів. Метою нашого дослідження є з'ясування ступеня впливу кожного з них з метою побудови ефективної моделі беззбиткового функціонування ЖКХ.

За даними Державної служби статистики України сформуємо множину факторів, що стримують промислове виробництво, за якими проводиться щорічне опитування підприємств постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря та підприємств водопостачання, каналізації, поводження з відходами:

$$\bar{F} = \left\{ \begin{array}{l} \text{недостатній попит} \\ \text{нестача робочої сили} \\ \text{нестача сировини, матеріалів, устаткування} \\ \text{фінансові обмеження} \\ \text{інші фактори} \\ \text{нічого не стримує} \end{array} \right\}.$$

Так, наприклад, станом на II квартал 2018 р. робітники підприємств постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря та підприємств водопостачання, каналізації, поводження з відходами дали наступну оцінку стримуючим факторам. Підприємства обох галузей промисловості житлового-комунального комплексу в якості найвпливовішого фактору називають фінансові обмеження (34 % і 38 % відповідно); на другому місці – сукупність інших факторів (20 % і 18 % відповідно); на третьому – недостатній попит (16 % і 12 % відповідно); далі – нестача сировини, матеріалів, устаткування (7 % і 8 % відповідно); найменший негативний вплив – від нестачі робочої сили (2 % і 6 % відповідно).

Здивування викликає той факт, майже п'ята частина працівників обох галузей вважає, що для розвитку підприємств стримуючих факторів не існує.

Остаточно множина стримуючих факторів набуває вигляду:

$$F = \left\{ \begin{array}{c} \text{недостатній попит} \\ \text{нестача робочої сили} \\ \text{нестача сировини, матеріалів, устаткування} \\ \text{фінансові обмеження} \\ \text{інші фактори} \end{array} \right\}.$$

Дослідження елементів множини F протягом останніх років дозволяє стверджувати, що циклопових коливань у величині показників не відбувалося, що свідчить про стаке становище у справах галузей промисловості комунального господарства. Це значно поліпшує прогнозування економічних результатів діяльності та побудову економіко-математичної моделі забезпечення умов безбитковості функціонування ЖКГ регіонів.

Для з'ясування тенденції у змінах впливу кожного з факторів на перспективу розвитку галузей були визначені лінійні тренди підприємств промислового виробництва постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря та підприємств водопостачання, каналізації, поводження з відходами. За класичними визначеннями додатні значення коефіцієнтів лінії тренду свідчать про зростання показників, а від'ємні – про спадання; чим більше абсолютне значення визначеного коефіцієнту, тим «стрімкішим» є зростання або спадання.

В результаті статистичної обробки величин факторів впливу підприємств промислового виробництва постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря обчислені коефіцієнти лінійного тренду для кожного з них:

- недостатній попит $k_{\text{тр}} = -0,259$;
- нестача робочої сили $k_{\text{тр}} = 0,033$;
- нестача сировини, матеріалів, устаткування $k_{\text{тр}} = -0,336$;
- фінансові обмеження $k_{\text{тр}} = 0,659$;
- інші фактори $k_{\text{тр}} = 0,307$.

Отримані показники приводять до очевидного висновку: найбільшу залежність підприємства галузі протягом часу спостереження мають від фінансових обмежень, які надалі лише збільшуються. Нестача робочої сили майже не впливає на діяльність підприємств. На нестачу попиту, сировини, матеріалів та устаткування підприємства теж «не скаржаться». З часом вплив цих факторів дедалі стає все меншим.

Аналогічна статистична обробка даних була проведена і для підприємств водопостачання, каналізації, поводження з відходами, обчислені коефіцієнти лінійного тренду для кожного з факторів впливу мають значення:

- недостатній попит $k_{\text{тр}} = -0,298$;
- нестача робочої сили $k_{\text{тр}} = 0,454$;
- нестача сировини, матеріалів, устаткування $k_{\text{тр}} = -0,257$;
- фінансові обмеження $k_{\text{тр}} = -0,441$;
- інші фактори $k_{\text{тр}} = 0,406$.

Тут ситуація відрізняється від підприємств енергопостачання. За ваговими коефіцієнтами факторів впливу та їх ранжируванням ситуація в обох галузях ідентична. А тенденція зміни їх впливу з часом відмінна. Так, незважаючи на найбільший вплив фінансових обмежень, з часом «претензії» до них поступово зменшуються. Нестача робочої сили набуває з часом більш значного впливу. Бачимо, що і підприємства промислового виробництва постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря, і підприємства водопостачання, каналізації, поводження з відходами з часом менше залежать від нестачі попиту, сировини, матеріалів, устаткування.

Як підприємства по постачанню електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря, так і підприємства водопостачання, каналізації, поводження з відходами демонструють сезонний характер оцінки виробництва продукції та обсягу замовлень на виробництво власної продукції. Початок кожного року починають із найоптимістичніших прогнозів, а третій квартал – з найпесимістичніших. Кореляція цих величин очевидна. Регресійний аналіз дає значення $R^2 = 0,98$, що свідчить про абсолютну залежність прогнозування обсягу виробленої продукції від обсягу замовлень на неї.

Негативним для розвитку галузей, в яких обсяг реалізованої промислової продукції складає 25,1 % для постачання електроенергії, газу, пари та кондиціонованого повітря і 0,9 % для водопостачання, каналізації, поводження з відходами (дані за I квартал 2018 р.) по відношенню до всього обся-

гу реалізованої продукції промисловості України (код за КВЕД-2010 В+С+D+E), є той факт, що рівень очікування іноземних замовлень нульовий.

Прикрою є також ситуація, при якій робітники галузей ЖКГ, маючи уяву про внутрішні проблеми, стабільно негативно оцінюють конкурентну позицію промислових підприємств на внутрішньому ринку – значення оцінки по всіх підприємствах коливається від -2 % до -7 %.

Позитивним для розвитку промисловості постачання енергоресурсів на водопостачання та водовідведення є те, що середнє значення власної оцінки забезпеченості замовленнями підприємств дорівнює 8,7 та 8,8 місяців відповідно.

Без надходження капітальних інвестицій розвиток галузі неможливий. Фінансові результати роботи підприємств комунального господарства безпосередньо залежать від величини капітальних інвестицій. Державне статистичне управління України щорічно оприлюднює звіти про капітальні інвестиції по регіонах. Для подальшого дослідження було обчислено частку всіх інвестицій, яку отримує кожний регіон. Результати проведених обчислень зведені до табл. 1.

Таблиця 1

Відносні показники капітальних інвестицій по регіонах України

Регіони	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Україна	100	100	100	100	100	100	100	100
Вінницька	1,96	2,11	2,13	2,45	2,59	2,70	2,31	2,62
Волинська	0,98	1,07	1,19	1,33	1,54	2,26	1,78	1,57
Дніпропетровська	8,87	9,17	8,24	8,52	9,28	9,49	9,23	9,57
Донецька	8,30	11,11	11,61	11,17	6,00	3,04	3,31	3,85
Житомирська	1,11	1,04	1,06	1,20	1,32	1,48	1,55	1,72
Закарпатська	1,22	1,26	1,00	1,06	1,20	1,38	1,30	1,25
Запорізька	4,41	2,77	2,64	2,74	3,21	2,85	3,07	3,54
Івано-Франківська	2,42	1,76	1,89	1,92	3,12	3,52	2,21	2,16
Київська	6,28	7,32	7,45	8,28	8,96	8,92	9,30	7,69
Кіровоградська	1,18	1,65	1,67	1,29	1,42	1,49	1,77	1,63
Луганська	3,13	2,89	3,01	4,55	2,38	0,75	1,15	0,74
Львівська	4,89	5,02	4,09	3,93	4,35	4,90	5,18	5,38
Миколаївська	2,45	1,78	1,72	2,00	1,72	2,19	2,71	2,49
Одеська	5,38	3,87	5,35	4,75	4,27	3,66	4,66	4,97
Полтавська	3,48	3,26	3,74	3,82	4,02	3,05	4,25	3,54
Рівненська	1,07	1,06	1,01	1,14	1,28	1,59	1,20	1,37
Сумська	1,21	1,25	1,05	1,09	1,28	1,34	1,60	1,55
Тернопільська	1,18	1,05	1,24	1,19	1,18	1,40	1,36	1,59
Харківська	4,47	5,40	5,40	3,72	3,66	4,12	4,61	4,32
Херсонська	1,05	1,11	0,89	0,85	1,01	1,14	1,28	1,64
Хмельницька	1,63	1,47	1,28	1,46	1,86	2,49	2,54	2,34
Черкаська	1,57	1,34	1,38	1,37	1,49	1,64	1,81	1,82
Чернівецька	0,95	0,74	0,82	0,90	0,77	1,02	0,74	0,67
Чернігівська	1,05	0,99	1,00	1,14	1,19	1,30	1,48	1,64
м. Київ	29,75	29,48	29,14	28,14	30,91	32,27	29,59	30,34

Розраховано за даними [10]

За відносними показниками зрозуміло, що рівень інвестування регіонів украї нерівномірний. Майже третина всіх інвестицій припадає на столицю – м. Київ. До 2013 р. стабільно високим був рівень інвестування Донецької та Луганської областей. 8 – 9 % загальної суми отримують Дніпропетровська та Київська області; 4 – 5 % отримують Львівська, Одеська та Харківська області. Менше 2 % отримують половина регіонів - Волинська, Житомирська, Закарпатська, Кіровоградська, Луганська, Рівненська, Сумська, Тернопільська, Херсонська, Черкаська, Чернівецька, Чернігівська області. При цьому незначну позитивну динаміку можна спостерігати лише в Житомирській, Львівській, Херсонській, Хмельницькій та Чернігівській області.

Автором були обчислені відносні значення сумарних капітальних інвестицій у житлові та нежитлові будівлі та інженерні споруди за регіонами України (табл. 2). В цілому по Україні більше половини коштів потрапляє саме на потреби комунальних підприємств, що відновлюють житловий фонд, утримують житлові та нежитлові будинки та інженерні споруди.

Таблиця 2

Відносні значення сумарних капітальних інвестицій у матеріальні активи житлових та нежитлових будівель та інженерних споруд за регіонами України (% до обсягу капітальних інвестицій у матеріальні активи у регіоні)

Регіони	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	58,7	57,7	56,8	55,7	56,9	54,9
Вінницька	61	59,7	47,9	49,4	42,6	46,1
Волинська	63,4	56,7	64,7	59,9	58,7	43,4
Дніпропетровська	44,4	44,1	41,3	45	45,4	52,6
Донецька	54,1	57,8	47,3	46,3	40,4	27,2
Житомирська	53,1	53,9	47,9	45	48	51,2
Закарпатська	65,3	56	70,2	72,8	73,4	69,8
Запорізька	38,4	41,9	55,4	56	40,2	34,5
Івано-Франківська	77,5	76,3	75,8	76,1	74,6	64
Київська	70,8	65,4	69,9	66,9	70,1	70,3
Кіровоградська	43	47,1	48,8	38,1	36,1	31,9
Луганська	39,9	39,8	40,9	31,2	37,3	49,6
Львівська	71,9	67,7	61,6	65,7	66,1	60,5
Миколаївська	55,4	51,9	62,3	64,5	47,3	51,2
Одеська	63,6	65,4	75,1	53,1	57,1	55,1
Полтавська	52,5	48,7	54,3	52,2	56,9	46,2
Рівненська	57,9	57,4	56,6	59,1	60,2	68
Сумська	60,6	49,1	52,3	45,5	43,1	41,9
Тернопільська	61,3	47,9	58,6	60,2	63,6	62,9
Харківська	56	58,6	45,6	48,1	45,6	45,7
Херсонська	58,3	57,6	60,9	60,2	51	40,2
Хмельницька	73,5	63,3	64,5	61	62,7	63,8
Черкаська	50,3	48,7	41,5	43,2	47,4	48,1
Чернівецька	77,8	72,7	83,2	78,2	73,5	77
Чернігівська	53,9	53,2	53,7	47,2	43,3	43,5
м. Київ	63,1	62	60,7	62,5	64,3	58,1

Розраховано за даними [10]

На підприємства постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря в середньому (за статистичними даними 2010 – 2015 рр.) по Україні потрапляє 23,8 % капітальних інвестицій до загального обсягу у промисловості по регіонах країни. Але й тут різкі коливання показників по регіонах. Так, найбільшу частку ця галузь отримує в Київській (67,3 %), Одеській (43,9 %), Херсонській (36 %), Чернівецькій (34,8 %) областях і м. Київ (34,1 %). На межі 10 % показника Дніпропетровська (4,4 %), Полтавська (4,7 %) та Волинська (10,3 %) області.

Відповідь на питання, чи відповідають потребам регіонів розподіл капітальних цільових інвестицій, дало наступне дослідження. Зрозуміло, що протягом останніх років ЖКГ України в цілому і по регіонах конкретно є збитковим, коштів на реформування не вистачає. Тому абсолютні показники в грошових одиницях в подальших обчисленнях ми не використовували. Питання полягає в іншому, чи є перерозподіл інвестицій в регіонах пропорційним існуючим проблемам. Наочною відповіддю на поставлене запитання є рис. 1, на якому порівнюються стан аварійних та ветхих теплових і парових мереж з часткою капітальних інвестицій, які потрапили на підприємства постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря по регіонах. Так, наприклад, в Київській, Херсонській, Чернівецькій областях та м. Київ, де стан теплових та парових мереж в порівнянні з іншими регіонами задовільний, капітальні інвестиції суттєві, а, наприклад, в Вінницькій, Волинській, Сумській, Тернопільській, Харківській областях інвестування край незадовільно.

Числова обробка статистичних даних, а саме кореляційний аналіз, показала, що залежність даних величин взагалі відсутня (коефіцієнт кореляції дорівнює 0,12).

Порівняння абсолютних величин капітальних інвестицій (у млн. грн.) вважаємо не доречним, тому що збільшення інвестицій в грошовому еквіваленті пов'язано також із зміною курсу національної валюти.

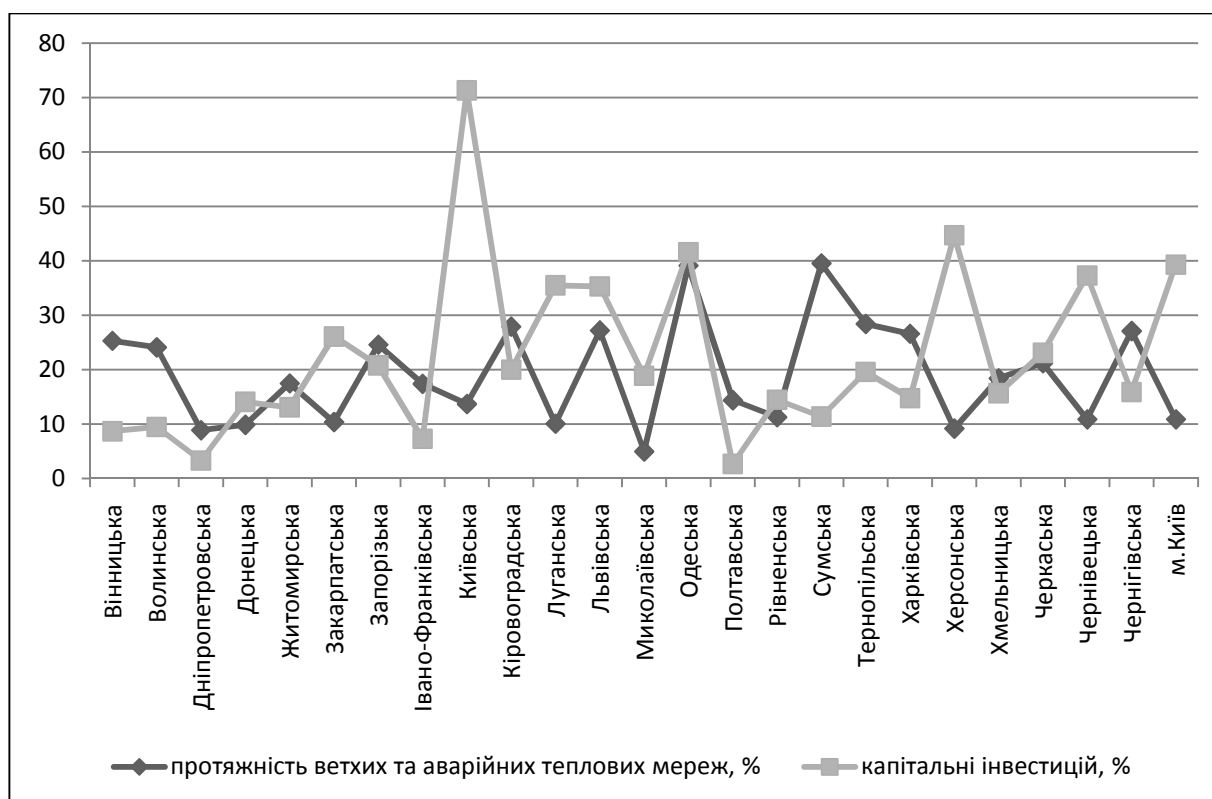

Рис. 1. Порівняльний аналіз частки ветхих та аварійних теплових і парових мереж з часткою капітальних інвестицій, які потрапили на підприємства постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря в регіонах

Тому автором було проведено порівняння відносних величин, а саме, зміни частки капітальних інвестицій на підприємства постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря по регіонах України по відношенню до попереднього року. Результати обчислень занесені до табл. 3. В цілому по Україні, починаючи з 2013 р., можна відзначити поступове зменшення частки капітальних інвестицій промисловості, що припадає на підприємства енергопостачання. Позитивні зміни спостерігаються в Івано-Франківській, Сумській, Чернівецькій областях. В Луганській, Запорізькій, Донецькій областях тенденція край негативна.

Таблиця 3

Динаміка зміни частки капітальних інвестицій в підприємства постачання електроенергії, газу, пари та кондиційованого повітря в регіонах (у відношенні до попереднього року)

Регіони	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	101,8	162,0	108,3	88,7	91,7
Вінницька	69,5	75,3	99,1	79,8	93,1
Волинська	64,1	73,3	104,7	106,7	54,7
Дніпропетровська	95,2	132,5	109,4	56,9	112,1
Донецька	137,5	150,6	106,9	56,9	69,5
Житомирська	76,0	133,7	96,7	110,1	90,8
Закарпатська	126,8	209,9	143,6	61,0	62,8
Запорізька	155,3	83,9	139,5	86,7	30,3
Івано-Франківська	60,3	82,0	174,7	45,9	178,1
Київська	107,4	126,3	88,2	110,0	114,6
Кіровоградська	53,0	91,8	122,0	133,3	91,5
Луганська	107,1	117,8	509,4	131,5	10,4
Львівська	62,9	140,7	146,5	80,0	63,5
Миколаївська	675,4	151,2	110,1	29,5	68,3
Одеська	75,0	390,1	63,1	79,4	88,0
Полтавська	73,2	216,7	110,8	37,5	181,5

Продовження табл. 3

Регіони	2011	2012	2013	2014	2015
Рівненська	143,7	99,2	145,2	80,6	57,9
Сумська	37,3	425,0	78,0	57,3	109,6
Тернопільська	126,1	94,1	118,3	86,7	58,2
Харківська	129,1	89,6	99,4	96,1	66,9
Херсонська	107,8	185,1	140,8	82,5	86,1
Хмельницька	71,4	312,0	102,6	65,4	87,9
Черкаська	88,7	115,0	205,9	73,3	63,2
Чернівецька	33,7	256,0	101,1	102,2	114,5
Чернігівська	30,2	276,7	86,7	73,6	73,6
м. Київ	88,6	145,4	120,3	93,6	94,1

Розраховано за даними [10]

Аналогічне дослідження було проведено для підприємств водопостачання, каналізації, поводження з відходами. В середньому (за статистичними даними 2010 – 2015 рр.) по Україні на дану галузь потрапляє 1,5 % капітальних інвестицій до загального обсягу у промисловості по регіонах. Найвищі показники в Чернігівській (7,5 %), Чернівецькій (4 %) та Тернопільській (3,3%) областях, найнижчі – в Запорізькій (0,7 %), Миколаївській (0,8 %) і Сумській (0,8 %) областях.

Проведено дослідження, як це відповідає реальним потребам. Порівняльний аналіз частки ветхих та аварійних водопровідних мереж за рівнем капітальних інвестицій (рис. 2) приводить до висновку що, наприклад, в Кіровоградській, Луганській, Львівській областях, де протяжність ветхих та аварійних водопровідних мереж перебільшує 40 %, рівень капітальних інвестицій, що виділяється на дану галузь у регіонах, незадовільний. А в регіонах, де відносний рівень інвестувань найвищий, протяжність ветхих та аварійних водопровідних мереж становить порядку 25 %.

Залежність між потребами та рівнем інвестування теж відсутня. Коефіцієнт кореляції між цими величинами дорівнює 0,21.

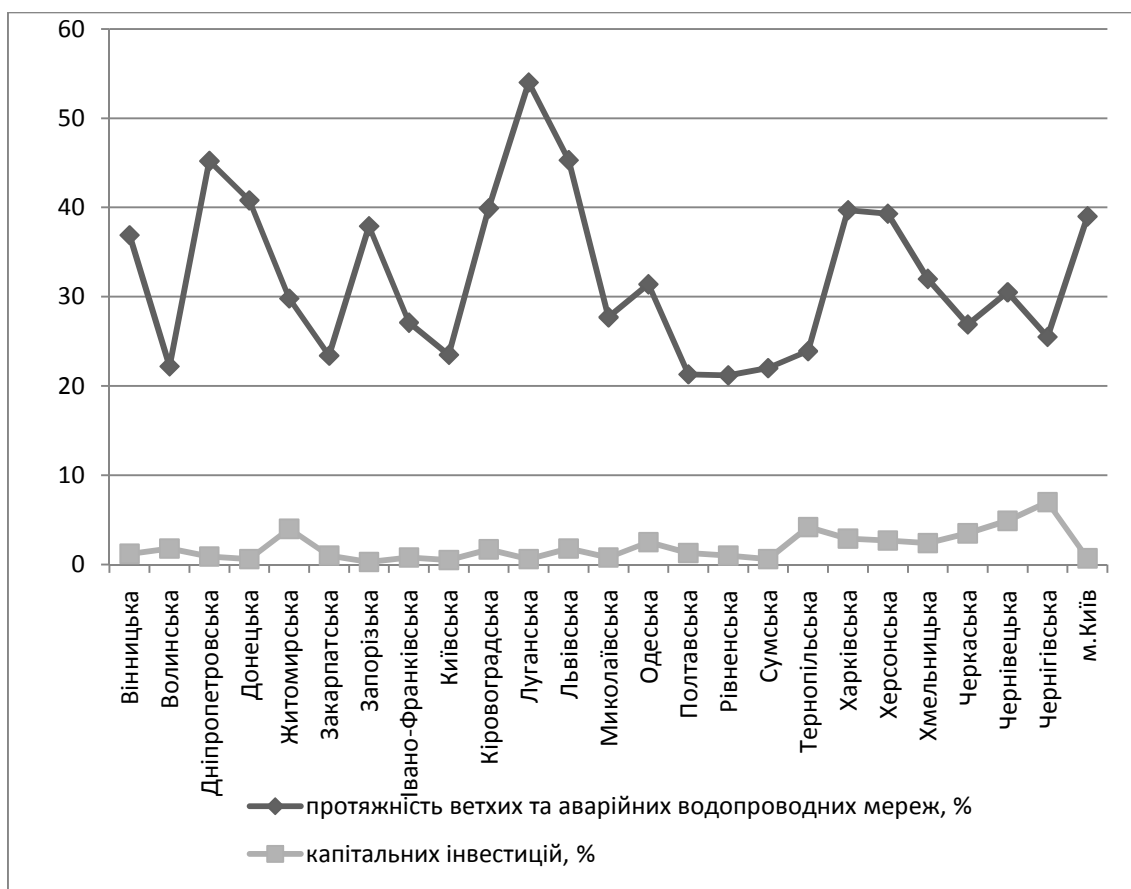

Рис. 2. Порівняльний аналіз частки ветхих та водопровідних мереж з часткою капітальних інвестицій, які потрапили на підприємства водопостачання, каналізації, поводження з відходами в регіонах

Проведений аналіз динаміки зміни частки капітальних інвестицій у водопостачання, каналізації, поводження з відходами в регіонах по відношенню до попереднього року (табл. 4) дає змогу прийти до висновку, що в цілому по країні останніми роками намітилася позитивна тенденція. Але по всіх регіонах спостерігаються різкі коливання показників із року в рік. Це свідчить про відсутність планомірної системи інвестування галузі. Прогнозувати кардинальні зміни без уяви про чіткий довгостроковий план інвестування керівникам підприємств галузі в регіонах неможливо.

Таблиця 4

Динаміка зміни частки капітальних інвестицій в водопостачання, каналізації, поводження з відходами в регіонах (у відношенні до попереднього року)

Регіони	2011	2012	2013	2014	2015
Україна	108,3	138,5	111,1	50,0	180,0
Вінницька	110,0	118,2	53,8	171,4	108,3
Волинська	166,7	150,0	106,7	112,5	55,6
Дніпропетровська	140,0	57,1	87,5	128,6	100,0
Донецька	60,0	183,3	100,0	54,5	216,7
Житомирська	76,2	162,5	53,8	285,7	75,0
Закарпатська	80,4	59,5	50,0	90,9	250,0
Запорізька	41,7	140,0	114,3	37,5	133,3
Івано-Франківська	175,0	100,0	28,6	200,0	650,0
Київська	130,0	69,2	100,0	55,6	180,0
Кіровоградська	20,7	100,0	350,0	81,0	88,2
Луганська	113,3	82,4	71,4	60,0	166,7
Львівська	100,0	135,7	63,2	150,0	133,3
Миколаївська	71,4	120,0	116,7	114,3	187,5
Полтавська	100,0	150,0	88,9	162,5	238,5
Рівненська	150,0	116,7	728,6	19,6	310,0
Сумська		180,0	66,7	100,0	200,0
Тернопільська	138,9	108,0	133,3	116,7	111,9
Харківська	153,3	87,0	110,0	131,8	58,6
Херсонська	78,9	153,3	54,3	108,0	129,6
Хмельницька	133,3	375,0	100,0	160,0	229,2
Черкаська	57,1	450,0	37,0	175,0	105,7
Чернівецька	460,0	30,4	110,7	158,1	44,9
м. Київ	116,7	314,3	31,8	50,0	342,9

Розраховано за даними [10]

Ретельним повинний бути й аналіз капітальних інвестицій за джерелами фінансування. За статистичними даними (млн. грн.) була обчислена частка кожного з джерел фінансування (у відсотках) станом на 2017 рік (рис. 3).

Рис. 3. Розподіл капітальних інвестицій за джерелами фінансування у 2017 р.

Виявляється, що основна частка капітальних інвестицій в промислових підприємствах України – майже 70 % – припадає на кошти власних підприємств та організацій. Зрозуміло, що у стабільно збитковій галузі таких коштів не вистачає.

Висновки. За результатами проведеного дослідження в динаміці виявлено, що найбільшу залежність підприємства галузі протягом часу спостереження мають від фінансових обмежень, які надалі лише збільшуються. Нестача робочої сили майже не впливає на діяльність підприємств. На нестачу попиту, сировини, матеріалів та устаткування підприємства теж «не скаржаться». З часом вплив цих факторів дедалі стає все меншим.

Виявлено, що залежність між потребами підприємств галузі та рівнем інвестування взагалі відсутня. Основна частка капітальних інвестицій припадає на власні кошти підприємств та організацій, які й без такого навантаження є стабільно збитковими.

Список використаної літератури

1. Амосов О. Ю. Місце житлово-комунального господарства на ринку сфери послуг України. *Бизнес-информ*. 2010. № 11. С. 32–38.
2. Бакіров В. С. Регіональний розвиток як фактор суспільної консолідації: програма «Харківщина – 2010». *На шляху до суспільної злагоди / упоряд. Ю. Ж. Шайгородський*. К.: Укр. центр політ. менеджменту, 2001. С. 42–45.
3. Димченко О. В. Житлово-комунальне господарство в реформаційному процесі: аналіз, проектування, управління: монографія. Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х., 2009. – 356 с.
4. Драган І. О. Модернізація житлово-комунального господарства в Україні: теорія, методологія, практика державного управління: монографія. Нац. акад. держ. упр. при Президенті України. Донецьк: Юго-Восток, 2010. 400 с.
5. Качала Т. М. Житлово-комунальне господарство в системі міського комплексу: монографія. Черкас. держ. технол. ун-т. К.: Наук. думка, 2008. 416 с.
6. Клебанова Т. С., Рудаченко О. О. Прогнозування показників фінансової діяльності підприємства житлово-комунального господарства за допомогою адаптивних моделей. *Бізнес-інформ*. № 1'2015. С. 143–148.
7. Манцевич Ю. М. Удосконалення розвитку житлового господарства міст України: автореферат дис... доктора екон. наук. К. НАН України. Рада по вивченню продуктивних сил України, 2009. 38 с.
8. Тіщенко О. М., Кизим М. О., Юр'єва Т. П., Юр'єва С. Ю., Покуца І. В. Реформування житлово-комунального господарства: теорія, практика, перспективи. Харків: ІНЖЕК, 2008. 368 с.
9. Шинкаренко П. Реформа жилищно-комунального господарства: пошук ефективних рішень. *Проблеми теорії та практики управління: міжнарод. журн.* 2007. № 3. С. 32–38.
10. Державна служба статистики. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

References

1. Amosov, O.Yu. (2010) Place of housing and communal services in the market of services of Ukraine, *Business-inform*, No. 11, pp. 32–38.
2. Bakirov, V.S. (2001) Regional Development as a Factor of Public Consolidation: Program «Kharkiv Region – 2010». *On the way to social harmony*, Kiev, Management, pp. 42–45.
3. Dimchenko, O.V. (2009) Housing and communal economy in the reform process: analysis, design, management: [monograph], Hark nats acad. city households, Kharkiv, 356 pp.
4. Dragan, I.O. (2010) Modernization of Housing and Communal Services in Ukraine: Theory, Methodology, Practice of Public Administration: [monograph], National acad. state gov. under the President of Ukraine, Donetsk, Yugo-Vostok, 400 p.
5. Kachala, T.M. (2008) Housing and municipal economy in the system of the city complex: [monograph], Kiev, Naukova dumka, 416 p.
6. Klebanova, T. S., Rudachenko, O.O. (2015) Forecasting of housing and communal services financial activity indicators with use adaptive models, *Business-Inform*, No. 1, pp. 143–148.
7. Mantsevich, Yu.M. (2009) Improvement of housing development in cities of Ukraine: doctor of economics sciences dissertation, Kiev, National Academy of Sciences of Ukraine, Council for the Study of Ukrainian Productive Forces, 38 p.
8. Tishchenko, O. M., Kizim, M. A., Yureva, T. P., Yureva, S. Yu., Pokutka, I.V. (2008) Reforming Housing and Communal Services: Theory, Practice, Perspectives, Kharkiv, INZHEK, 368 p.
9. Shynkarenko, P. (2007) The reform of the housing and communal services: the search for effective solutions, *Problems of the theory and practice of management: international journal*, No. 3, pp. 32–38.
10. State Statistics Service, available at: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

V. I. Lukyanov

**ANALYSIS OF INFLUENCE FACTORS ON THE DEVELOPMENT
OF HOUSING AND MUNICIPAL ECONOMIES OF UKRAINIAN REGIONS**

It is determined that the specific feature of housing and communal services is the territorial dissociation of housing and communal facilities that require round-the-clock reliable operation, the need for operative, and in some cases – emergency nature of the work of huge volumes and labor intensities, which involve the widespread use of machines, mechanisms and means of small mechanization of various purposes. A number of industrial constraints have been formed, which are the subject of an annual survey of electricity, gas, steam and air conditioners, and water supply, sewerage, waste management companies.

In order to find out the trend in the changes in the influence of each factor on the prospects of branch development, the linear trends of the enterprises of industrial production of electricity supply, gas, steam and conditioned air, and water supply enterprises, sewage, waste management are determined. According to the classical definitions, the positive values of the trend line coefficients indicate an increase in the indicators, and negative ones – a decrease; the greater is the absolute value of the determined coefficient, the «faster» is the increase or decrease.

Similar statistical data processing is carried out for water supply, sewage, waste management companies. Linear trend coefficients for each of the factors of influence are counted. It is revealed that the weight of the influence factors and their ranking are identical in both branches. And the tendency to change their influence over time is excellent. So, despite the greatest impact of financial constraints, over time, «claims» to them gradually decrease. The lack of labor will eventually become more significant. That is, enterprises of industrial production of electricity, gas, steam and air conditioning supply, and enterprises of water supply, sewage, waste management over time depend less on demand, raw materials, materials, equipment.

It is noted that financial results of the utilities enterprises directly depend on the size of capital investments. Financial results of the enterprise industry during the observation time highly depend on financial restrictions, which in the future only increase. The lack of labor has almost no effect on enterprise activities.

Keywords: *housing and municipal economy, region, influence, factors, development.*

Стаття надійшла до редакції 17.04.2018 р.